

менів після ЕУХЛ і 23 випадки СКТ у дітей з СКХ. Ефективність і безпеку запропонованих параметрів оцінювали при лікуванні 347 дітей, яким виконано ЕУХЛ в ДУ «Інститут урології НАМН України» з 2008 до 2019 р. Контрольну групу склали 75 дорослих пацієнтів віком від 20 до 60 років із каменями нирок та сечоводів розміром від 0,6 см до 1,8 см ($1,2 \pm 0,21$ см). Усім пацієнтам ЕУХЛ виконувалось на літотрипторі Siemens Modularis.

Результати. КТ-денситометрія показує, що у дітей значно менша щільність каменів ($205-663$; 434 ± 154 HU) порівняно з дорослими пацієнтами ($186-1567$; 867 ± 348 HU). Щільність каменів у IV групі була ближча до щільності дорослих каменів ($525-663$; 637 ± 37 HU), ніж інші групи. 27 каменів, видалених у дітей шляхом відкритої хірургії, піддавали ЕУХЛ у штучних контейнерах, занурених у нативну сечу, намагаючись імітувати природні умови. Усі камені добре фрагментувались при меншій енергії. Ці дані свідчать, що застосування зниженої енергії та меншої кількості імпульсів є ефективними

при лікуванні дітей з СКХ. 347 дітям з каменями нирок та сечоводів виконано ЕУХЛ з застосуванням цих параметрів. Розмір каменів у сечовивідних шляхах складав: у нирці від 0,7 до 2,5 см (у середньому $1,45 \pm 0,37$ см), у сечоводі від 0,6 до 1,7 см (у середньому $1,15 \pm 0,18$ см). Фрагментація каменів була виявлена у всіх 347 випадках (100%). Повна фрагментація була проведена у 328 (94,5%) пацієнтів, часткова фрагментація яких спостерігалася у 19 (5,5%) випадках. Не виявлено жодного випадку гематоми. 75 дорослих пацієнтів (20–60 років) пройшли ESWL з параметрами, рекомендованими виробником. Повна фрагментація була виявлена у 57 (76%) пацієнтів, часткова фрагментація спостерігалася у 15 (20%) і ніякої фрагментації не було у 3 (4,0%) пацієнтів.

Висновок. ЕУХЛ є ефективним методом лікування дітей з каменями нирок та сечоводів. Конкременти у дітей мають більш низьку щільність, ніж у дорослих пацієнтів, що дає можливість застосовувати меншу енергію та кількість ударів.

УЛЬТРАСОНОГРАФІЧНІ ТА МОРФОЛОГІЧНІ ПАРАЛЕЛІ В ДІАГНОСТИЦІ ТА ОЦІНЦІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ НИРОК ДО ТА ПІСЛЯ ОРГАНОЗБЕРІГАЮЧИХ ОПЕРАЦІЙ З ПРИВОДУ НОВОУТВОРЕНЬ НИРОК

*В.В. Білоголовська, В.М. Григоренко, А.М. Романенко,
Л.В. Перета, О.О. Банос*

Вступ. Використання нових алгоритмів ультразвукових досліджень (УЗД) з доплерографією та одночасним співставленням цих даних при проведенні морфогістологічного аналізу сприяє покращенню діагностики новоутворень та розумінню ступеня агресивності даного процесу та виявлення пухлин нирки на ранніх стадіях їх розвитку.

Мета дослідження: визначити відповідність ультрасонографічних та морфологічних змін новоутворень нирки залежно від їх розмірів, з оцінкою функціонального стану паренхіми до та після органозберігаючого оперативного лікування.

Матеріали та методи. У дослідження увійшли 115 хворих із новоутвореннями нирки, яким виконано органозберігаючі оперативні втручання – резекція органа з пухлиною. Середній вік хворих складав $56,04 \pm 1,74$ року (24–79). Середній розмір пухлин у 11 (8,7%) випадках був від 2,1

до 3,0 см, у – 79 (90,8%) від 3,1 до 4,0 см, у – 19 (21,9%) – від 5,0 до 7,0 см, у – 6(5,2%) – від 7,2 до 8,8 см. УЗД нирок здійснювалось на системі експертного рівня XARIO (TOSHIBA).

Результати. Середній період спостереження хворих становив $5,0 \pm 1,6$ року.

Зі зростанням розмірів новоутворення, незалежно від його природи, патологічна судинна система набуває ознак агресивності, за рахунок розвитку нових судин, збільшення їх діаметра та кількості. Живлячі судини в новоутвореннях розмірами від 2,0 см були одинарними та мали діаметр $0,14 \pm 0,2 - 0,2 \pm 0,2$ см ($V_{max} 27,3-31,1$ см/с, IR – $0,65 \pm 0,05$ (0,65–0,69)). Із прогресуванням пухлини – від 3,0 до 4,0 см, кількість живлячих судин зростає до 2–4, діаметр їх збільшується відповідно до росту утворення від $0,34 \pm 0,2$ до $0,36 \pm 0,2$ см ($V_{max} 51,5 \pm 0,4$ (48,3–54,5) см/с, IR – $0,75 \pm 0,05$ (0,67–0,79)).

При розмірах пухлини більше 4,0 см, діаметр живлячих судин був відповідно $0,45 \pm 0,2$ см – $0,47 \pm 0,2$ см ($V_{\max} 5,8 \pm 0,4$ ($51,9-61,5$) см/с, $IR - 0,79 \pm 0,05$ ($0,72-0,80$)).

При великих розмірах пухлини патологічні судини набувають вигляд розгалужених масивних гілок або сітки, що охоплює пухлину по зовнішньому контуру та супроводжується зростанням показників швидкості кровоплин, і визначається як ознака агресивності новоутвореного судинного конгломерату. Зі збільшенням об'єму новоутворення травмує здорову тканину паренхіми ураженої нирки, а з часом порушує її функціональну спроможність та, певним негативним чином, впливає на роботу контралатеральної нирки.

Морфологічно, зі збільшенням розміру пухлини (3,1 см) прогресував ангиогенез, відмічалось утворення кіст або зон некрозу, артеріо-венозних мальформацій, пошкодження капсули.

Після видалення пухлин (14-та–21-ша доба) в зоні післяопераційного сегмента прослідковувалась активна відновна васкуляриза-

ція на рівні сегментарних судин встановлена при КДК, покращувались показники паренхіматозного кровоплину в прооперованій нирці: $V_{\max} 43,1 \pm 0,4$ см/с та $IR 0,69 \pm 0,2$ ($p \leq 0,5$), в контралатеральній нирці $V_{\max} 41,3 \pm 0,2$ см/с та $IR 0,67 \pm 0,2$ ($p \leq 0,5$).

Середні значення $V_{\max}$ на рівні магістральних судин в прооперованій нирці були $93,0 \pm 0,5$ см/с, суттєво знижувався $IR - 0,68 \pm 0,04$ ($p \leq 0,5$). Відповідно в неушкодженій нирці зазначені показники були наступними $V_{\max} 100,2 \pm 0,4$ см/с та $IR 0,65 \pm 0,30$ ($p \leq 0,5$).

Через 4–5 років спостереження рецидивів захворювання в досліджуваній групі не було.

Висновки. При розмірах пухлини (3,1 см), незалежно від її природи, змінюється як УЗ, так і морфологічна картина, що проявляється варіантом судин, крововиливами, формування кісти, ділянок некрозу, артеріо-венозної мальформації, збільшується кількість живлячих судин та їх діаметр, змінюються показники паренхіматозного кровоплину нирки в прилеглих сегментах до новоутворення в сторону пригнічення.

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ КОМПЛЕКСНОЇ ГОРМОНАЛЬНОЇ ТА РАДІОНУКЛІДНО-МЕДИКАМЕНТОЗНОЇ ТЕРАПІЇ РАКУ ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ

В.М. Григоренко ¹, О.В. Щербіна ², С.С. Волков ¹, Р.О. Данилець ¹

¹ ДУ «Інститут урології НАМН України»

² Київський міський клінічний онкологічний центр

Вступ. Лікувальна тактика місцево-розповсюдженого та генералізованого РПЗ потребує індивідуалізованого та мультимодального підходу до ведення хворого.

Мета дослідження: покращити якість надання спеціалізованої допомоги хворим на РПЗ шляхом оцінки віддалених результатів ефективності різних схем та режимів ГТ, а при наявності множинних метастазів у кістки скелета – в комбінації з радіонуклідно-медикаментозною терапією.

Матеріали і методи. У дослідження увійшли 246 хворих на РПЗ. У залежності від призначеної схеми ГТ було сформовано 5 груп. Перша – ципротерон ацетат (51 хворий). Друга – аналог ЛГ-РГ (34 хворих). Третя – флутамід у стандартній дозі (88 хворих). Четверта – флутамід у редукованій дозі (26 хворих). П'ята – низькодозова естроген-антиандрогенна терапія

(HEAT) – 47 хворих. Найближчі результати лікування оцінювались через 3 та 6 міс. Середній час спостереження склав $44,0 \pm 1,8\%$, $58,7 \pm 2,3\%$, $61,8 \pm 3,3\%$, $73,4 \pm 6,8\%$ та $69,2 \pm 5,7\%$ відповідно. 27 хворих з множинними метастазами в кістки скелета отримували комплексну гормональну та радіонуклідно-медикаментозну терапію по схемі: ^{89}Sr (150 МБк), бікалутамід, золедронова кислота, кальцемін. Тривалість лікування склала 6,5 міс., оцінку ефективності лікування і якості життя якої проводили за допомогою остеосцинтиграфії, МРТ, визначення рівня ПСА, а також за шкалою Карновського та бальною системою анальгезуючого ефекту і болю.

Результати. В усіх групах відмічалось зниження інтенсивності скарг, покращення урофлоуметричних показників, зменшення об'єму ПЗ, зниження рівня ПСА. Достовірної різниці між